

Marguerite Duras

BAY ANDESMAS'IN İKİNDİSİ

Fransızca aslından
çeviren
ERTUĞRUL EFEOĞLU

Marguerite Duras
BAY ANDESMAS'IN
İKİNDİSİ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-861-0

© Editions Gallimard 1962 / Onk Ajans Ltd. Şti. /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1995)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Eko Basımevi'nde basıldı. (1999)

Dizgi: Serap Kılıç

Marguerite Duras
BAY ANDESMAS'IN
İKİNDİSİ

ROMAN

Franızca aslından
çeviren
ERTUĞRUL EFEOĞLU

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
L'après-midi de Monsieur Andesmas

MARGUERITE DURAS'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

BAHÇE / roman
BİR KIŞ GÜNÜ ÖĞLEDEN SONRA / roman
HİROŞİMA SEVGİLİM / senaryo
İNGİLİZ SEVGİLİ / roman
KUZEY ÇİNLİ SEVGİLİ / roman
KONSOLOS YARDIMCISI / roman
MAVİ GÖZLER SİYAH SAÇLAR / roman
MODERATO CANTABİLE / roman
MÖSYÖ ANDESMAS'IN İKİNDİSİ / roman
PASİFİK'E KARŞI BİR BENT / roman
SEVGİLİ / roman
SOMUT YAŞAM / deneme
TARQUINIA'NIN KÜÇÜK ATLARI / roman
YAZMAK / roman

1914 yılında Çinhindi'nde doğan *Duras*, gençliğini geçirdiği bu ülkenin atmosferinden ve olaylarından derinden etkilendi. 18 yaşında Paris'e geldi; hukuk, matematik ve siyaset bilimi okudu. Komünist partiye katıldı. İlk romanı *Les Impudents*'ı 1943 yılında yayımladı. Özyaşamöyküsel bir roman olan *Sevgili* ile 1984'te Fransa'da *Goncourt Ödülü*'nü aldı. Çok sayıda roman dışında, birçok senaryoya da imza attı. Bütün eserlerinde edebiyatı sorguladı. 1960 Cannes Film Festivalinde gösterilen *Hiroşima Sevgilim*, *Duras*'ı ününün doruğuna çıkardı. *Duras* 1996 yılının Mart ayında 82 yaşında öldü.

Geçenlerde yeni bir ev satın aldım. Yeri çok güzel. İnsan kendini Yunanistan'da sanır. Evin çevresindeki ağaçlar bana ait. Hele biri çok kocaman, yazın öyle bir gölge verir ki, sıcaktan hiç bunalmam artık. Bir teras yaptıracağım. Bu terastan G.'nin ışıkları görünür...

Her şeyi gösteren, çok yönlü ve aynı zamanda tek bir şey üzerinde toplanabilen, belirgin ve inanılmaz güzellikte ışıklı anları var bu yerin.

(1960 yazında duyulmuş bir konuşma)

BİRİNCİ BÖLÜM

Yoldan sola saptı. Tepenin tümüyle ormanlık olan tarafından geliyordu. Çalı çırpı hışırtıları, düzlüğe yaklaştığını belli ediyordu.

Küçük, sarı bir köpekti bu. Oradan on-on beş kilometre uzaklıkta tepenin öbür yamacında bulunan yerleşim yerlerinden geliyordu kuşkusuz.

Tepenin bu yanı diklemesine ovaya iniyordu.

Köpek, yoldan çevik adımlarla sapsmış olmasına karşın, uçuruma doğru yürürken birden gevşedi. Ovayı kaplayan kül rengi aydınlığı kokladı. Bu ova da, bu köyle başka bir köyü çevreleyen ekili alanlar ve oradan Akdeniz'e giden birçok yollar vardı.

Köpek, kuş sürülerinin arada bir geçtikleri aydınlık ve boş uzamı seyretmekte olan adamı ilkin görmedi; öbür yamaçtaki uzak yerleşim yerlerinden bu raya uzanan yol üzerindeki biricik evin önünde oturmaktaydı adam. Köpek, sıcaktan ve yorgunluktan soluyarak yere çöktü.

Köpek bu soluklanma sayesinde tümüyle yalnız olmadığını, yalnızlığının, arkasındaki bir adamın varlığıyla bozulduğunu anladı. Bay Andemas'ın kesik kesik soluk alıp verişini, üzerinde oturduğu kamış

koltuktan çıkan çok ince, çok hafif gıcırtilar izliyordu; soluğun düzensiz ritmi köpeği yanıltmadı.

Başını çevirdi, adamı gördü, kulaklarını dikti. Adamı inceledi, bütün yorgunluğu geçmişti. Dağı aşmaya, buraları tanımaya başladığı yaştan bu yana, evin önünde uzanan bu düzlüğü biliyor olmalıydı. Ama bu evin Bay Andemas'tan önceki sahiplerini bilebilecek yaşta değildi. Burada, yolu üzerinde ilk kez bir adam görüyor olmalıydı.

Bay Andemas yerinden kımıldamadı, köpekte hiçbir dostluk ya da düşmanlık duygusu uyandırmadı.

Köpek kısa bir süre bakışlarını adamın üzerinde sabitleyerek, dalgın dalgın onu seyretti. Bu karşılaşma onu sindirmiş, bundan dolayı cezalandırılacağını hissetmişçesine kulaklarını indirdi ve kuyruğunu sallayarak Bay Andemas'a doğru birkaç adım attı. Ne var ki, bu çabasına adamdan hiçbir karşılık alamayınca vazgeçti, adamın yanına kadar gitmeyip olduğu yerde kaldı.

Yorgunluk yeniden çöküyor üzerine, yeniden soluk soluğa kalıyor ve bu kez köy yönünde yeniden ilerliyor ormanda.

Kancık bir köpek ya da yiyecek bulmak için bu tepeye her gün geliyor olmalıydı; tepenin batı yamacındaki o üç küçük köye dek her gün gidiyor, bu uzun yolu çeşitli fırsatlar peşinde ikinci saatlerinde aşıyor olmalıydı.

– Kancık köpek ve yemek artığı için, diye düşünüyor Bay Andemas. Yerleşik alışkanlıkları olan bu köpeği yeniden göreceğim, besbelli.

Köpeğin orman içinde köyden köye uzanan uzun koşularını burada yumuşatmak, onun güçlükler

içindeki yaşamını elden geldiğince kolaylaştırmak gerekecek, köpeğe su gerekecek; ona su verilmesi gerekecek. Buradan bir kilometre ötede gölet var, oradan su içebilir elbet, ama göletin suyu bitkilerin öz sularıyla iyice yoğunlaşmış, tatsızlaşmıştır. Yemyeşil ve yapış yapıştır oranın suyu, sivrisinek larvalarıyla iyice ağırlaşmış, sağlık bakımından sakıncalı olmuştur. Gündelik zevklerine bu denli düşkün bu köpeğe iyi su vermek gerekecek.

Köpek evin önünden yeniden geçeceğine göre, Valérie ona, bu köpeğe su verecektir.

Köpek geri geldi. Ama neden? Boşluğa bakan düzlükten bir kez daha geçti. Bir kez daha baktı adama. Ama adamın bu kez kendisine yakınlık göstermesine karşın, o yanaşmadı. O gün artık bir daha geri dönmemek üzere usulca uzaklaştı oradan. Uzaklaşan renkli görüntüsü, kül rengi uzamı, uçan kuşların boşlukta eriştikleri yükseklikte delip geçmişti.

Uçurumu çevreleyen kayalıklardaki yürüyüşü çok yumuşaktı, ancak, tırnaklarının kayalıkları tırmalarken çıkardığı sesler, havada bir geçişin anısını bıraktı gene de.

Orman sık ve yabanıldı. Boş alanları azdı. Ormandan geçen tek yol, evden hemen sonra dönemeç yapıyordu; köpek de bu kez bu yolu seçmişti. Köpek dönemeci geçti ve gözden yitti.

Bay Andesmas kolunu kaldırdı, saatine baktı, saatin dört olduğunu gördü. Demek ki, Michel Arc, iki gün önce bu düzlükte birlikte kararlaştırdıkları buluşma saatini, daha köpek oradan geçtiğinde aşmış durumdaydı. Michel Arc dörde çeyrek kala bana uygun, demişti. Ama işte, saat dörttü.

Bay Andesmas kolunu indirdikten sonra, oturuşunu değiştirdi. Kamış koltuk daha çok gıcırdadı. Sonra, içine aldığı gövdenin çevresinde yeniden esnedi. Daha o anda belirsizleşmiş olan köpeğin anısı tümenden silindi; ve Bay Andesmas artık kendi yetmiş sekiz yıllık iri kütlesiyle baş başa kaldı. Gövdesi hemen katılaşıveriyordu; Bay Andesmas zaman zaman bedenini oynatıyor, kamış koltuğun içinde kıvılda- nıyordu. Böyle dayanabiliyordu beklemeye.

Dörde çeyrek kala demişti Michel Arc. Ama havalalar sıcaktı daha ve hiç kuşkusuz yaz mevsiminde buradaki öğle uykuları başka yerlerdekinden daha uzun sürüyordu. Bay Andesmas'ın öğle uykularıyla, doktor önerisine sıkı sıkıya bağlı olduğundan, yaz kış hep aynıydı. İşte bu yüzden hatırlıyordu herhalde öbür insanların cumartesi günü köy meydanındaki ağaçların altındaki derin uykularını, kimileyin odalarda yaşanan kösnül uykuları.

Bay Andesmas, Michel Arc'a:

– Bir teras yaptırmak istiyorum, demişti. Şöyle, vadiye, köye ve denize doğru yukarıdan uzanan bir teras. Evin öbür yanına yapılacak bir terasın yararı yok, ama bu yana gerekiyor. Terasın güzel, büyük ve sağlam olması için gereken her türlü masrafı yapmaya hazır olsam bile, anlarsınız tabii, ilke olarak elbette, bir keşif bedeli vermenizi isterim. Kızım Valérie terası çok istediği için para bakımından büyük bir özveride bulunmaya hazırım. Ama keşif bedeli gene de zorunlu, anlarsınız.

Michel Arc anlıyordu.

Valérie, köpeğin kıyısında dinlendiği küçük gölü satın alacak. Belli bir şey.

Bay Andesmas'ın kısa süre önce satın aldığı bu evden başka hiçbir yapı yok ormanda.

Ev, avlularıyla birlikte, tepenin yamacından ova-ya, köye ve bugün dingin olan denize doğru kat kat inen düzlüklerin en yukarıda olanını olduğu gibi kaplıyor.

Bay Andesmas, her türlü işi bırakıp aylıklık içinde ölümü beklemek için yeterince ileri bir yaşa ulaştığından bu yana, yani bir yıldan beri, bu köyde oturuyor. Valérie için satın aldığı bu evi ilk kez görüyor.

*Leylaklar çiçek açınca Sevgilim
Leylaklar sonsuza dek açınca*

Vadide birisi bu şarkıyı çaldı. Öğle uykusu sona eriyordu belki de. Şarkı köyden geliyordu elbet. Zaten başka nereden gelebilirdi ki? Gerçekten de, Bay Andesmas'ın çocuğu Valérie için daha yeni satın aldığı bu ev ile köy arasında başka hiçbir yapı yoktu.

Seninkinden başka hiç, ama hiçbir yapı yok! Herhangi, bambaşka bir yapı da, çam ormanının içinde, hem de aynı yerde, aynı sönmemiş kireçten engebeyi oluşturabilirdi; seninki diğer tüm yapılardan salt sana ait olduğu için ayrılıyor artık.

– Bu evi özellikle kendi türünde biricik olduğu için satın aldım, diyerek Michel Arc'a açıklamada bulundu Bay Andesmas. Bakın, evin çevresi hep orman, ormandan başka bir şey yok. Her yan orman.

Araba yolu evin yüz metre ötesinde sona eriyordu. Bay Andesmas, araba yolunun sona erdiği ve otomobillerin geri dönebildikleri bir düzlüğün bulunduğu o noktaya dek arabayla gelmişti. Onu Valérie getirmiş, sonra da geri dönmüştü. Arabadan inip eve

Marguerite Duras

BAY ANDESMAS'IN İKİNDİSİ

Hayatının sonuna yaklaşmış, dünyadan elini eteğini çekmiş olan Bay Andesmas'ın hayattaki tek amacı, biricik kızı Valérie'nin isteklerini yerine getirmektir. Bu yüzden ormanlık bir yerde bir ev satın alır, kızının isteği üzerine de eve bir teras ekletmeye karar verir. Terası yapacak olan Michel Arc'ın gelmesini beklerken, köyden gelen müzik sesleri, ormanın uğultusu ve kendi içindeki sessizlik, Bay Andesmas'ın çevresinde düşsel bir ortam yaratır. Bir ikinci vakti uzayıp giden bu bekleyiş, önce Michel Arc'ın hasta kızının, sonra da karısının gelişiyi bölünür. O durgun doğa içindeki bu karşılaşmalar ve tanık olduğu acı gerçekler, Bay Andesmas'ın artık sona ermekte olan yaşam çizgisinde onu ansızın kendi yaşlılığıyla yüz yüze getirir. Büyük bir sessizlik içinde sürdürülen, durağan olduğu sanılan yaşamların bir yerinde insanları çarpan bu şaşırtıcı gerçekler, Bay Andesmas'ı ve elbette okuru da, kendi varoluşu üzerine gerçek anlamda kafa yormaya itecektir. Fransız edebiyatının en önde gelen temsilcilerinden *Marguerite Duras*'ın usta kaleminden bir başka unutulmaz roman *Bay Andesmas'ın İkindisi*.

Kapaktaki resim: MEG CUNDIFF

ISBN 975-510-861-0

9 789755 108612 >